

College van Gedeputeerde Staten
Provincie Zuid-Holland
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Onderwerp: afscheid
Datum: 1 mei 2020

Geachte college, beste gedeputeerden,

De tijd vliegt, na vier jaar is het formele moment van mijn afscheid als Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit aangebroken. Het was een uitdaging maar tegelijk ook een groot plezier om deze rol te vervullen. Ik kijk met genoegen terug en wil u danken voor het vertrouwen, de inspirerende onderlinge gesprekken en de samenwerking. Omdat een fysiek treffen is uitgesteld deel ik toch graag een korte reflectie.

Terugblik

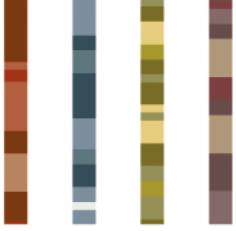
'Kwaliteit is geen toeval' zo luidde de titel van mijn werkprogramma. De titel was afgeleid van een citaat van kunst- en architectuurcriticus John Ruskin '*Quality is never an accident. It is always the result of intelligent effort*'. Het citaat vat voor mij samen waar het bij ruimtelijke kwaliteit om gaat. Ruimtelijke kwaliteit vraagt een breder perspectief op de opgave. Ruimtelijke kwaliteit gaat over het begrijpelijk en bruikbaar maken van de ruimte. Ruimtelijke kwaliteit gaat over slim combineren, over integreren en over oog voor het detail. En dat alles als vooropgezet doel. Vanuit die opvatting heb ik u de afgelopen vier jaar geadviseerd.

Een deel van de adviezen waren gevraagd. Dat waren zeer uiteenlopende vragen als het verzoek vanuit Midden-Delfland voor de status van bijzonder provinciaal landschap, de koers voor Valkenburg naar aanleiding van de integrale ruimtelijke verkenning voor het tussengebied Katwijk – Wassenaar en een advies over de programmatische aanpak voor de Gouwe. U heeft aangegeven dat de adviezen vakmatig uitermate scherp waren. Dat is goed om te horen.

Het andere deel was ongevraagd. Hierin heb ik vooral het ontwerpend onderzoek rond een aantal belangrijke maatschappelijke transitie's en de ruimtelijke gevolgen daarvan voor het voetlicht gebracht. Altijd met een optimistische en constructieve toon, op zoek naar oplossingen.

Werkprogramma en de transitie's

Ik ben blij dat u in uw beantwoording en soms ook in uw recente collegeprogramma de handschoen rond deze ongevraagde adviezen heeft

opgepakt. En ik hoop dan ook dat dit tot de broodnodige oplossingen gaat leiden.

Aan het Landschapspark Zuidvleugel wordt gewerkt. Dat mag wat mij betreft nog wel wat krachtadiger. Het succes van deze contramal blijft in mijn opvatting een belangrijke regionale voorwaarde voor het stevige woningbouwprogramma in Zuid-Holland. Voor de verdichting en het bouwen in de steden is het in mijn ogen een eis dat mensen gemakkelijker het buitengebied bereiken, dat er lange lijnen komen in het openbaar gebied en dat we vergroenen voor het klimaat.

Het werken aan bodem en water in het Groene Hart heeft inmiddels zijn plek in het gemeenschappelijke programma veen. Pas daarbij wel op met een generieke aanpak voor alle veengebieden in Nederland. Laat de in het Pleidooi aangegeven lessen, differentiatie en relatie met de verdienmodellen een belangrijke inspiratiebron zijn.

Ten aanzien van de energietransitie ben ik ervan overtuigd dat er een belangrijk moment voor de provincie is aangebroken nu de eerste, kwantitatief hoopvolle, resultaten van de RES'sen op tafel liggen. Die verdienen ruimtelijk een reflectie vanuit provinciaal perspectief, de regionale blik wordt in dit proces op dit moment te weinig belicht. Dat is geen advies om de benadering om te draaien, wel om in de dialoog ook het regionaal ruimtelijk belang en kansen in te brengen.

Uitdagingen voor het Ruimtelijk Kwaliteitsbeleid

De provincie heeft, zeker met betrekking tot de ruimtelijke ordening, een heel mooi en uitdagend werkterrein. Met de decentralisatie van het ruimtelijk beleid is de rol van de provincie gegroeid. En misschien minder in de projecten maar wel in de regie heeft ze een centrale positie. Die adel verplicht.

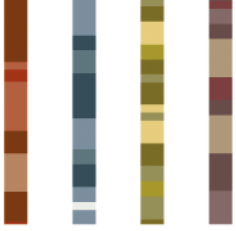
Met het opzetten van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid jaren terug met een kwaliteitskaart, de richtlijnen en de gebiedsprofielen heeft de provincie Zuid-Holland wat dat betreft een belangrijke stap gezet. Toch is aanvulling in mijn ogen gewenst mede omdat het huidig tijdsgewricht hele andere vragen en opgaven kent. Ik wil daarbij drie punten aangeven:

Van toen naar toekomst

In het huidige beleid is gekozen om belangrijke karakteristieken, variaties, regionale verschillen en kenmerken als basis in kaart te brengen en mee te geven bij veranderingen. Dat werkt goed bij inpassen en aanpassen ofwel de kleinere ingrepen, het werkt veel minder goed bij transformeren. En de uitdagingen, de maatschappelijke transitie rond energie, klimaat, biodiversiteit, mobiliteit, leefomgeving en gezondheid zijn niet klein. Wat dat betreft ligt er een uitdaging om ook hiervoor in het ruimtelijk kwaliteitsbeleid een basis te leggen

Gebiedsgericht en integraal

Het opschalen van het aantal uitdagingen vraagt tevens om een andere strategie. Het is daarbij zaak dat we in elke opgave proberen om breder te kijken en tegelijk kansen op andere vlakken mee te nemen. Daarom gaat het niet om woningbouw maar om verstedelijking. En niet om infrastructuur maar mobiliteit. Dat vraagt in eerste instantie ook een gebiedsgerichte aanpak boven een opgave gerichte koers. Het is belangrijk om die werkwijze verder

in de provinciale organisatie te verankeren. Het regionaal ontwerp moet weer stevig op de kaart worden gezet.

Vanaf het begin

Mijn laatste les van de vier jaar is dat de 'opgavestelling', de formulering van de opdracht cruciaal is voor de ruimtelijke kwaliteit van het eindresultaat. Waar er meer ruimte is aan het begin van een opgave ontbreekt die juist als de koers gezet is. Waar er ruimte is om aanvankelijk op basis van onderzoek te komen tot een goede en rijke formulering van de opdracht leiden discussies aan het eind als tempo en budget zijn vastgelegd snel tot frustraties. Dat betekent in mijn ervaring dat 'ontwerpers' veel eerder betrokken moeten worden bij het planproces.

Het vaarwel

Wij zouden elkaar op 16 April j.l. op de geplande Dag van de Ruimtelijke Kwaliteit vaarwel zeggen, dat is door de coronacrisis niet door gegaan. Maar wat in het vat zit verzuurd niet, ik ben blij met het verplaatsen van dit evenement naar het najaar en daarmee dat de ambitie voor het samenstellen van een 'Panorama Zuid-Holland' nog springlevend is. Dus we zien elkaar nog een keer, 'We will meet again'.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Harm Veenenbos